

Egy szociálpszichológus gondolataiból - Meghalt Mátyás király, oda az igazság?!

Ha visszaemlékszünk azokra a kellemes kis mesékre, melyek Mátyás királyról szólnak, bizony azt tapasztaljuk, hogy igazságtétele szinte sose jogszolgáltatás volt, hanem helyzet és az érintettek ismeretében hozott erkölcsi döntés, melynek tanulsága, üzenete volt mindenki számára. Bár kétségtelen, némi részrehajlás tapasztalható volt a részéről a hatalmasok kárára, Ítélete mégis megnyugvást hozott, jobb ember lett tőle az is, akinek a kárára, az is, akinek a javára döntött, és aki megértette, mindenki okosabb lett arra nézvést, hogyan kell viselkednie, ha békében, nyugalomban, tisztességgel szeretné leélni az életét. Nem forgatta fel önkényesen a világot maga körül, de otthonosabbá, élhetőbbé alakította azzal, hogy igazított rajta, hogy teret adott annak, aki megérdemelte, és a helyére intette azt, aki túl messze kalandozott a más kárára a sajátjáról.

Mert jó az, ha a hatalmasok tudják, hogy nem mindenhatók, a hatalom híján lévők pedig látják, hogy azért mégse teljesen kiszolgáltatottak.

Mátyás meghalt. Hogy az igazság hova? Darabokban hever, és vagy úgy is marad, vagy torzová összeragasztgatva teszik ki mustrára, hogy az egyik fél a meglevő darabokra mutogatva bizonygathassa igazát, a másik meg a hiányzó darabok után kiabálva hangoztathassa ártatlanságát, eset és ítélet nem áll össze bölcs legendává. Az igazságtétel után, kikelvén a jog kényelmetlen Prokrusztesz ágyából, elégedett mosollyal sétál tovább az erkölcsi törpe, aki el sem ért az ágyvégnél lecsapó pengéig, míg magatehetetlen darabokban takarítják el róla, aki úgy vélte, tetteiben eddig is írott és íratlan törvények vezették.

Az egyedi esetek egyedi körülményeinek körültekintő mérlegelése érdekében bizonyítékokat gyűjteni nem áll mindkét félnek egyformán módjában. Míg a gátlastalan nagystílű gazember összeharácsolt milliói jóvoltából egy jó ügyvéddel főbenjáró ügyekből is hetek alatt kimenekül, hogy szabadlábbon védekezve a tárgyalást úgy koreografálhassa meg, hogy még kártérítést is kaphasson, addig az ötgyerekes családapa, a mai Tiborc nevetséges kis botlásért hosszú hónapokig eszi magát a vaságyon a családja sorsa miatt, míg végre a bíró elé kerülve „kitöltve szabadul”. Oda az igazság, nincs mese, jogállamban élünk, arról nem tehet senki, hogy ez így működik. Legfeljebb Mátyás király. Minek halt meg?

Dr. Végh József